

SATURNUS

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SATURNUS, LJUBLJANA - LETO XXIII ŠTEVILKA 6 DECEMBER 1982

Izteka se leto 1982, leto, ki nam je prineslo prenekatera spoznanja in nam prikazalo naše življenje v dokaj realni luči. Spoznali smo, da smo živeli nad svojimi zmožnostmi in da moramo sedaj ta dolg povrniti. Ne želim razsojati, kdo je bolj ali kdo je manj kriv za takšno situacijo, menim pa, da je to trenutek, ki nas vse skupaj mora narediti enotnejše in močnejše. V sindikatu smo si prizadevali sproti obravnavati in pojasnjevati nastale razmere in potrebe stabilizacijske ukrepe in s tem v kolektivu ustvarjati primerno delovno vzdušje, ki je potrebno za doseganje dobrih rezultatov gospodarjenja. Bojujemo se za stabilizacijo gospodarstva, za nadaljnji razvoj medsebojnih odnosov tako v širši jugoslovanski skupnosti kot tudi v naši delovni organizaciji. Ustava SFRJ in Zakon o združenem delu nam zagotavljata samoupravljanje; če bi ga uveljavljali dosledno, bi mnogi administrativni ukrepi, ki nam zdaj krojijo življenje, ne bili potrebni.

Z nadaljnim razvojem samoupravnih odnosov, spoštovanjem delovnih vrednot in gospodarskih zakonitosti, bomo v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb, združeni v Saturnusu, po svojih močeh prispevali k premagovanju težav, ki nam onemogočajo normalno poslovanje.

Ko se staro leto poslavlja, je običaj, da si zaželim vse najboljše v novem letu. Čeprav bo naslednje leto od nas zahtevalo še večje napore in odrekanja, storimo to tudi letos ter si s krepkim stiskom rok zaželim srečo, zdravje in veliko delovnih uspehov v letu 1983.

Boris Jenko

Srečno

ново leto

1983

NE BODIMO PESIMISTI

Ko se približa novo leto, se navadno ozremo nazaj in premislimo, koliko pred letom zadanih nalog smo uresničili. Pogledamo pa tudi v prihodnost in si zadamo nove cilje. V objavljenem pogovoru je to za nas storil glavni direktor Jože Šlander.

Kako ocenjujemo naše letošnje poslovanje?

V letošnjem letu smo dosegli osnovni cilj: ohranili smo raven poslovanja na povprečju slovenske industrije. V nasprotju z večino industrije nismo imeli pomembnejših prekinitev proizvodnje, čeprav smo v tozdu embalaže popolnoma odvisni od uvoznih surovin, v veliki meri pa tudi v tozdu avtoopreme. Dosegli smo približno enako rast dohodka in osebnih dohodkov kot povprečje slovenske industrije kljub odgovornejši rasti naših cen. S tem smo si zagotovili socialno varnost in ustvarili akumulacijo, ki nam omogoča tudi perspektiven razvoj.

V tem obdobju postopoma uresničujemo programe razvoja in posodabljanja delovne organizacije. Ti procesi so sicer počasnejši kot smo predvidevali, ker smo morali reševati mnoge tekoče devizne in proizvodne probleme. Vendar smo v tem obdobju zaposlili nekaj ključnih kadrov, ki bodo pomagali pri razvoju podjetja in urejanju poslovnih funkcij. Izdelan je že večji del elaboratov za povečanje in posodobitev proizvodnje svetlobne opreme in za novo tovarno strojev, oba programa pa sta že v teku. V tovarni embalaže smo že pognali novi liniji za proizvodnjo pokrovčkov in norma doz, ki omogočajo povečanje proizvodnje. V izdelavi je še ena linija za proizvodnjo pokrovčkov, ki bo obenem prvi doma izdelani proizvod v okviru nove tovarne strojev.

Napovedujejo, da bo prihodnje leto najtežje doslej. Gospodarstvu se obeta še več omejitev. Kako se bo Saturnus znašel v težjih pogojih?

Nemogoče je danes reči, kakšni bodo ti pogoji, vemo pa, da ne bodo za vse enako težki. Proizvodnja za prehrano in za izvoz bo imela prioriteto. Obe naši tovarni bi lahko izkoristili prednosti, ki jih nudi taka usmeritev.

Naš temeljni cilj je ohraniti in celo dvigniti raven proizvodnje v prihodnjem letu. V tovarni embalaže računamo na rezultate sovlaganj v surovinske baze, v tovarno bele pločevine v Šabcu in v tovarno aluminija v Sevojem, v Omišu in Impolu. Načrtovana vlaganja v višini okrog 200 milijonov din nam bodo dolgoročno omogočila boljše preskrbljenost s surovinami. V naslednjem letu bo izboljšanje le delno, iz Omiša pa pričakujemo surovine v vrednosti 55 odstotkov od vloženih sredstev. V surovinsko bazo sovlagamo skupaj s kupci in prav v tesnejšem povezovanju z njimi vidimo perspektivo in zagotovitev dela v letu 1983 in dolgoročno.

Naš drugi cilj je povečanje fizičnega obsega izvoza za več kot 20 odstotkov v primerjavi z letošnjim letom. Načrtujemo močno povečanje izvoza trgovski mreži v zahodnoevropskih državah. V teku so tudi dogovori za večji izvoz pokrovčkov v Romunijo; žele, da bi jim dobavili 200 milijonov pokrovčkov. Povečanje proizvodnje pokrovčkov je glavna naloga tovarne embalaže, ker mora zadostiti domačemu povpraševanju in predvidenemu izvozu.

V naslednjem letu moramo dokončati letos začete investicijske elaborate in začeti z delom. Obe investiciji, v strojogradnjo in v tovarno avtoopreme, bi morali v prihodnjem letu že dati rezultate. V tovarni avtoopreme moramo predvsem izboljšati površinsko zaščito in proizvodnjo plastičnih delov za luči in morda še razviti žaromete s plastično parabolom. Obrat strojev mora izdelati dve liniji za proizvodnjo pokrovov, od katerih

bomo eno najbrž prodali v Vzhodno Nemčijo. Povečati mora proizvodnjo v okviru obstoječega programa in narediti nekaj prototipov iz novega proizvodnega programa.

Pri ocenjevanju uspešnosti novih investicij niso pomembni le fizični pokazatelji; gre predvsem za intenziviranje razvoja, vključevanje novih kadrov in novih proizvodnih zmogljivosti v delo. Tako sledimo cilju, da preobrazimo Saturnus tako po proizvodnem programu kot po strukturi kadrov v sodobno delovno organizacijo, ki bo lahko uspešna tudi v zaostrenih domačih pogojih in na svetovnem tržišču.

Glede na to, da se interesi posameznih tozvod včasih tudi razhajajo - je težko dosegati soglasnost med vodilnimi delavci glede poslovne politike Saturnusa?

Glede osnovnih ciljev delovne organizacije ni dilem. Nekatera razhajanja v mnenjih so glede načinov, kako jih uresničevati, a zaenkrat se uspevamo dogovarjati, da to ne moti dela. Osnovni cilj je utrjevanje enotnosti Saturnusa, od katere imamo vsi koristi; razbijanje enotnosti bi morali za vsako ceno onemogočiti. Zato bi bilo potrebno tudi bolj intenzivno politično delovanje v Saturnusu, ki pa je na žalost prešibko. Opažamo tudi, da se informacijam večkrat ne verjame, in da med ljudmi krožijo dezinformacije, kar otežuje delo. To me čudi, ker v času, kar sem v Saturnusu, nismo posredovali nobene neresnične ali napol resnične informacije, temveč smo se trudili javno povedati tudi nekatere neprijetne resnice.

Čim manjši stroški in organizacija dela, ki omogoča in spodbuja boljše izkoriščanje delovnega časa, so sicer del vsakega smotrnega gospodarjenja; resolucija družbenoekonomskega razvoja pa to še posebej »predpisuje«. Kako se bomo pri nas lotili teh problemov?

V planu za leto 1983 - katerega predlog je za razliko od lanskega izdelan že v decembru - smo enotno opredelili cilje za vsako službo in vsak tozd. V tem predlogu opredeljujemo kot ključne naloge poleg zagotavljanja željenega obsega proizvodnje in izvozne usmerjenosti tudi: ureditev sistema spremljanja stroškov in kalkulacij kot osnovo za poslovne odločitve, oblikovanje sistema nagrajevanja po delu v sodelovanju z Zavodom SRS za produktivnost dela, organizacijsko ureditev posameznih področij dela in izdelavo celovitega programa izboljševanja delovnih pogojev za proizvodne delavce. Zadalji smo si tudi naloge, da proučimo možnosti za trdnjšo povezavo in integracijo s Plutalom, ker sta naša tehnološka procesa tesno povezana, povezava posameznih poslovnih funkcij pa bi verjetno dala ob večji ekonomiki boljše rezultate.

Program poslovanja v zoženih pogojih gospodarjenja, ki smo ga sprejeli v novembru, dopušča tudi možnost, da se v letnem planu predvidi kolektivni dopust delavcev. Načrtujemo kaj takega za prihodnje leto?

Na to vprašanje za enkrat ne morem odgovoriti. Pogovarjali smo se tudi o tej možnosti, kadrovska služba pa je zadovoljena, da skupaj s tozdi ugotovi, kakšne posledice bi imel tak ukrep za posamezne tozde. Dogovarjali pa smo se tudi o tem, da se del letnega dopusta koristi izven delovne sezone, saj na primer pozimi delavci tozda Embalaže niso pol-

DAJMO, DA BOMO IMELI

Kadar gre za denar, je zmeraj vroče. Zadnja seja gospodarskega odbora DO 20. decembra je vendarle tekla brez posebnih zatikanj. Vprašanja podaljšanja samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Skupnosti družbenega standarda v naši občini in o podpisu samoupravnega sporazuma za financiranje objektov v Domu vojnih invalidov in borcev NOV so bila namreč na dnevnem redu že drugič. Gospodarski odbor je pred dobrim mesecem razpravo o tem preložil, s tem da je zahteval nekatera dodatna pojasnila in prepustil stvar v predhodno obravnavo družbenopolitičnemu aktivu Saturnusa.

Skupnost za razvoj družbenega standarda pošilja delovnim organizacijam v naši občini predlog podaljšanja samoupravnega sporazuma, kajti dosedanj letos poteče. Zbrani denar (predlagan je prispevek 0,4 odstotka čistega dohodka DO) nameravajo uporabiti za odplačilo kreditov in za vzdrževanje v preteklem obdobju zgrajenih objektov (športna dvorana in kopališča na Kodeljevem, drsališča v Zalogu in Kulturnega doma Španški borci), večji del pa za zgraditev kopališča v Vevčah. Gospodarski odbor podpira stališča družbenopolitičnega aktivna, da se samoupravnemu sporazumu pridružimo, da pa pred tem na prvi skupščini te skupnosti sprožimo vprašanje gradnje kopališča v Vevčah, ki v današnjih gospodarskih razmerah ni primerna. Glede na rešitev tega vprašanja naj se šele potem določi potrebna prispevna stopnja.

Gospodarski odbor tudi podpira predlog, da letos in v naslednjih dveh letih prispevamo skupno 33 starih milijonov za odplačevanje bančnega kredita, s katerim so bili financirani že zgrajeni športni objekti v Domu invalidov in borcev NOV. Delovne organizacije, ki bodo prispevale sredstva (predvidenih je 195 delovnih organizacij iz Ljubljane), bodo lahko uporabljale te športne objekte pod enakimi pogoji kot organizacije ZZB in invalidov. Sporazum z DO Ljutomerčan, TOZD Mesna predelava Simentalka, po katerem bomo plačevali meso po za 38 in 41 odstotkov višjih cenah od dogovorjenih, sicer nikomur ni všeč. Ker pa, razvajenci, hočemo jesti meso, ga bomo seveda podpisali vendar ne z veljavnostjo za dva meseca nazaj, kot je predlagano, temveč od 1. januarja naprej.

Del sklada skupne porabe (še letošnjega) bomo porabili tudi zase. Z nekaj več kot 11 starih milijoni bomo omogočili našim otrokom nekoliko cenejše smučarske tečaje v Kranjski gori. Cena še vedno ni prav nizka, z možnostjo plačila v dveh obrokih pa bodo morda vendarle dostopni

no zaposleni, poleti pa, ko je dela največ, ga ne zmoremo, ker je velik del ljudi na dopustu.

Kaj želite Saturnužanom ob novem letu?

Kljub gospodarskim težavam, ki jih predvidevamo v novem letu, nam ni treba pesimistično gledati v prihodnost. Zaupati moramo v svoje sposobnosti, obenem pa biti pripravljeni vložiti več dela in več naporov. Kolektiv, ki bo enoten, ki bo sposoben prebiti težko obdobje in se kljub težavam še modernizirati in utrditi, bo uspešen tudi v prihodnje. Prizadevamo si, da bi bili tudi mi eden takih kolektivov. Vsem sodelavcem delovne organizacije in njihovim svojem želim zdravja in uspehov v novem letu.

Pripravila Vita C.

tudi otrokom tistih z ne prav visokimi osebnimi dohodki.

Kaže tudi, da se priprave na gibljev delovni čas bližajo koncu. Člani gospodarskega odbora so bili obveščeni o predlogu delovne skupine, po katerem naj bi v delovni skupnosti skupnih služb začeli z delom med pol sedmo in pol osmo zjutraj, v tozdi pa naj bi prihajali na delo od šestih do pol sedmih oziroma do sedmih. Preden bo zrel za uresničitev, bodo predlog »dodelali« še delavski sveti.

O kritju razlik v cenah mesa in kritju dela stroškov za smučarske tečaje bo izrekel zadnjo besedo delavski svet delovne organizacije, o podpisu samoupravnih sporazumov za Skupnost družbenega standarda in Dom vojnih invalidov pa bomo odločali na zborih delavcev. Predlogi gospodarskega odbora niso ozkosrčni, hkrati pa so tudi stabilizacijski. Graditev novih objektov družbenega standarda v glavnem v tem času res ni sprejemljiva, ne bi pa bilo prav, če bi pustili propadati tisto, kar že imamo. Sicer upravičeni pomislek ali vprašanje, kako in kam se izgublja redni prispevki združenega dela, ki bi se lahko tudi uporabljali v podobne namene, žal pri tem prav malo pomagajo. Najbrž pa je še bolj žalostno, da je na primer urejanje Doma vojnih invalidov, čeprav smo polni lepih besed o vrednosti njihovega prispevka k razvoju naše družbe, prepuščeno »miloščini« posameznih delovnih organizacij.

V. Cajnko

SATURNUS KOORDINATOR STROJNE OPREME ZA SADJE IN ZELENJAVO JUGOSLAVIJE

Poslovna skupnost industrije za predelavo sadja in zelenjave, Jugokonzerva, je na sestanku proizvajalcev opreme za potrebe industrije za predelavo sadja in zelenjave Jugoslavije določila Saturnus za koordinatorske skupine proizvajalcev opreme, ki se uporablja v finalnem proizvodnem procesu pri predelavi sadja in zelenjave. Koordinator za pripravo sadja in zelenjave ter notranji transport pa je postalo Jedinstvo iz Zagreba.

Sporazum Jugokonzerve predvideva medsebojno usklajevanje proizvodnih programov in razvoja, delitev dela, specializacijo in kooperacijo med 31. jugoslovanskimi proizvajalci opreme. Saturnusu je bila zaupana vloga koordinatorske skupine proizvajalcev opreme, kar je pogoj za pravilno naravnane koncepta poslovanja načrtovane tovarne strojev.

Vloga koordinatorske skupine proizvajalcev opreme in zagotovila obveščenosti, kar je pogoj za pravilno naravnane koncepta poslovanja načrtovane tovarne strojev.

J. Čuk

NAŠA POSLOVNA POLITIKA 1983

Rezultati, ki jih je DO Saturnus dosegel v preteklih letih ter v letu 1982, so posledica prizadevanja vseh zaposlenih za doseg načrtovanega obsega proizvodnje ter naporov na področju zmanjševanja stroškov. Kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja ter izrednim težavam v preskrbi z domačim, še bolj pa z uvoženim reprodukcijskim materialom, smo dosegli ugodno stopnjo rasti celotnega prihodka in dohodka. To se je ob počasnejšem naraščanju osebnih dohodkov in skupne porabe odrazilo v hitrejšem naraščanju sredstev za razširitev materialne osnove dela.

Nikakor ne moremo pričakovati, da se bodo razmere v našem gospodarstvu in pogoji gospodarjenja ohranili v letu 1983 in v nadaljnjih letih. Stanje jugoslovanskega in slovenskega gospodarstva bo z neugodnimi posledicami vplivalo tudi na našo delovno organizacijo.

Za pretekla leta je bila značilna visoka stopnja inflacije, ki je presegla vsa pričakovanja. Kljub zahtevam za stabilizacijo gospodarstva in ukrepom (predvsem restriktivnim), ki se sprejemajo na vseh družbenih ravneh, je za proces inflacije potreben določen čas, da se obrne v drugo smer. Zato tudi v gospodarskih načrtih za prihodnje leto upoštevamo določeno stopnjo rasti cen.

V DO Saturnus načrtujemo politiko oblikovanja cen, ki bo vsaj deloma kompenzirala rast cen nabavnega materiala, poleg tega pa bomo z diferenciranim pristopom glede na posamezne izdelke, asortiman in prodajne poti utrjevali naše dolgoročne pozicije na domačem in tujem tržišču.

Glede na zahteve, da naj vsaka delovna organizacija nosi del bremena stabilizacije in glede na zahteve po prestrukturiranju gospodarstva, smo v naših planih upoštevali hitrejšo rast cen nabavnega materiala od rasti naših prodajnih cen. To pomeni, da se bodo pogoji našega gospodarjenja poslabšali.

Da ne bi prišlo do občutnejšega naraščanja deleža materialnih stroškov in s tem upadanja deleža dohodka v celotnem prihodku, bo potrebno vložiti dodatne napore za prihranke pri materialu, ki bi vsaj deloma kompenzirali hitrejšo rast nabavnih cen. Za ta namen bo potrebno proučiti možnosti za stimulacijo tistih delavcev, ki lahko največ pripomorejo na tem področju.

Na področju varčevanja z energijo smo pripravili poseben program, s čimer bomo izpolnili obvezo o zmanjševanju porabe energije za najmanj 5 odstotkov na enoto družbenega proizvoda, ki smo jo sprejeli z resolucijo mesta Ljubljane za leto 1983.

Poleg stabilizacijskega ravnanja pri gospodarjenju z repromaterialom je potrebno posvetiti pozornost zmanjševanju vseh oblik porabe. Stabilizacijski dokumenti, resolucija za leto 1983 ter družbeni dogovor nas zavezujejo tako na področju delitve osebnih dohodkov kot na področju skupne in splošne porabe ter pri višini sredstev, ki jih namenimo za dnevnice, kilometrine, pogodbe o delu in avtorske honorarje. Ker so se deleži vseh oblik porabe v dohodku zmanjševali že v preteklih letih, se postavlja vprašanje, kje je meja, ko se vsa ta prizadevanja lahko obmejo v negativno stran. Zato moramo posebej ugotoviti, katere vrste omejenih stroškov in v katerih službah največ

pripomorejo k rasti dohodka, katere pa manj in na tej osnovi izdelati poseben program varčevanja.

Družbeni načrt za leto 1983 zahteva, da sredstva za osebne dohodke naraščajo skoraj za polovico počasneje od rasti dohodka. To pomeni zmanjšanje realnih osebnih dohodkov in manjšo osebno porabo. Vsekakor to zahteva posebno odgovornost za solidarno prelivanje dela sredstev za OD za tiste delavce, ki bi jim to pomenilo socialno ogroženost. Taka solidarnost ne bo temeljila na nedelu, ampak se bomo zanjo dogovorili takrat, ko ne bo mogoče dosegati dovolj velikega dohodka in osebnih dohodkov zaradi objektivnih vzrokov.

Solidarnost bomo zagotavljali tudi pri porabi sredstev sklada skupne porabe in pri določanju višine regresa za letni dopust.

Posebno pozornost bomo posvetili individualnemu nagrajevanju, s čimer naj bi omogočili, da bi delavci videli svojo eksistenco predvsem v lastni OZD, v njenem poslovanju in razvoju. Ob zmanjševanju realnih osebnih dohodkov se vse pogostejše pojavlja težnja k uravnilovki. Zavedamo se, da ima to lahko negativne posledice, posebno pri stimulaciji za zagotavljanje boljšega dela, večje produktivnosti in gospodarjenja s sredstvi. Zato se kot posebna naloga postavlja dograjevanje sistema delitve po delu. V prvi vrsti gre za povezavo delitve dohodka z njegovo velikostjo in vsebino. Da bi lahko ugotavljali, koliko TOZD, obrat, skupina ali posameznik prispeva s svojim delom k rasti dohodka, ter s tem povežemo oblikovanje osebnih dohodkov, je potrebno izdelati ustrezen informacijski sistem ter pripraviti evidenčne podlage.

Pri politiki zaposlovanja bomo upoštevali potrebe po ustrezni kvalifikacijski strukturi, zaposlovanje na deficitarnih delovnih mestih ter usmeritve, ki jih določa družbeni načrt za leto 1983. V vseh TOZD bomo upoštevali načela počasnejše rasti zaposlenih od realne rasti DP, kar pomeni »produktivno zaposlovanje«.

Če povzamemo ključne probleme, s katerimi se bodo pri svojem poslovanju srečevale vse temeljne organizacije v Saturnusu, bodo to predvsem:

- pomanjkanje repromateriala na domačem trgu,
- omejena nabava repromateriala iz uvoza zaradi pomanjkanja deviz,
- nekatera ozka grla v kapacitetah,
- omejevanje zaposlovanja,
- nizke zaloge repromateriala in končnih izdelkov,
- problemi pri usklajevanju nabavnih in prodajnih cen.

Te težave bomo poskušali omejiti:

- s sodelovanjem in oblikovanjem ustreznih vsebin odnosov v okviru samoupravnega sporazumevanja z dobavitelji,
- z vlaganji sredstev v surovinsko bazo,
- s prilagajanjem asortimana in razvojem novih proizvodov,
- s premeščanjem delavcev v okviru DO skladno s potrebami proizvodnje.

Za nemoteno proizvodnjo v letu 1983 potrebujemo 880.000 din deviznih sredstev. Ker je razmerje uvoza na izvoženi dinar skrajno neugodno, se bomo znašli v težkem položaju pomanjkanja deviz.

FRANC LESKOŠEK - LUKA - 85-LETNIK

Širši javnosti je najbolj poznan kot prvi sekretar CK KPS, kot član politbiroja CK KPJ, kot prvi komandant slovenske narodnoosvobodilne vojske in po osvoboditvi kot dolgoletni ljudski poslanec. Saturnužani pa smo nanj toliko bolj ponosni, saj je kot kovinar osem let delal v Saturnusu.

»Čeprav so v tiskarni plačevali domače delavce precej slabše kot inozemske delavce, so bili ti razmeroma dobro plačani. Veliko težji položaj so imele delavke v predelovalnih oddelkih. Na delo v tovarno so prihajala večinoma dekleta in žene iz najrevnejših polproletarskih in kmečkih slojev, ki so bile nemalokrat izpostavljene brezvestnemu izkoriščanju mojstrov. Žal je bilo mnogo primerov, da so dekleta, ki so prišle od svojih otroških iger naravnost v tovarno, zabredla pod vplivom takih ljudi v nemoralno življenje. Odvisno od dobre volje mojstrov so iz dneva v dan trpele za svoj zaslužek, ki jim je bil zagrejen z neprestanim šikaniranjem in pri-

ganjanjem s strani mojstrov in njihovih priganjačev.

Današnji mladini ni lahko doumeti težave, ki so jih imeli delavci in delavke v takratnem brezpravnem obdobju. Zaradi dobre konjunktore se je podjetje iz leta v leto bolj širilo ter zato najemalo vedno nove delavce in delavke, med katerimi je bilo vedno več pristašev razrednega gibanja. Delavci takrat niso imeli nobene zaščite oblasti ter so si morali svoje pravice izvojevati s pomočjo štrajkov. Seveda pa je vodstvo podjetja na vse načine onemogočalo delavsko gibanje ter neprestano preganjalo zlasti tiste delavke in delavce, ki so se uveljavili v bojih za delavske pravice.

Tako se spominja prvih časov v tovarni saturnuški kronist. V take razmere je leta 1925 prišel Franc Leskošek - Luka. Prej kot v letu dni je bil zaradi svoje aktivnosti izbran za glavnega delavskega zaupnika. Pod njegovim vodstvom se je prej le 14-članska sindikalna organizacija okrepila in pričela z živahnejšim delom. Povišanje mezd, solidarnostna odločitev delavcev ob nameravanem odpustu dvajsetih delavk, da bodo vsi delali le po pet dni v tednu - to sta le dva primera uspešnosti njihovega delovanja. Sindikat je postal tako privlačen, da so se vanj sčasoma vključili skoraj vsi delavci. Leta 1933, ko je tovariš Leskošek odšel, je bilo revolucionarno gibanje v Saturnusu že zelo močno in močno je ostalo še leta potem. Med takratnimi delavci Saturnusa najdemo še več znanih imen; Franc Leskošek - Luka je gotovo med tistimi, ki imajo največ zaslug, da je Saturnus pred vojno in med vojno slovel kot »rdeča trdnjava«.

9. decembra je tovariš Leskošek praznoval 85. rojstni dan. Ob prazniku ga je obiskala tudi delegacija iz Saturnusa in mu v imenu nas vseh iskreno čestitala.

V.C.

KOLEKTIVU SATURNUSA

L J U B L J A N A

Vsemu kolektivu Saturnusa želim srečno in zadovoljno Novo leto ter še veliko delovnih uspehov!

Franc Leskošek - Luka

Pred dnevi so naši predstavniki obiskali tudi Pepco Kardelj. Ob novem letu je vsem delavcem Saturnusa zaželela sreče in uspehov.

Zato bomo vložili posebne napore

- v povečanje lastnega izvoza,
- v zamenjavo uvoženih surovin z domačimi,
- za samoupravno sporazumevanje s ciljem pridobivanja deviznih sredstev,
- ter omogočili optimalno koriščenje deviznih sredstev v okviru DO v posameznem obdobju z namenom zagotoviti prioriteto proizvodnjo (glede na izvoz, doseganje dohodka, izpolnjevanje obveznosti, asortiman, itd.).

V skladu s potrebami po večjem izvozu, nadomeščanju uvoza ter strukturnimi spremembami v gospodarstvu, bomo vodili tudi ustrezno investicijsko politiko. Zavedamo se, da moramo pri investicijah na eni strani upoštevati ekonomsko vrednostne pričakovane učinke, na drugi strani pa izhajati iz lastnih razpoložljivih sredstev in možnosti sovlaganja. V letu 1983 bomo pospešili dejav-

(nadaljevanje na 4. strani)

GLAS SATURNUSA 3

BRALCEM GLASA SATURNUSA

Prav je, da se tudi uredniški odbor kdaj obrne na svoje bralce - bivše in sedanje člane kolektiva. Izkoriščamo priložnost, da to storimo v zadnji številki časopisa v tem letu, da povemo kaj o našem delu, pa tudi o težavah.

Uredniški odbor se sestaja kakšen teden dni po izdani številki časopisa, da oceni uspeh oziroma odziv na članke v časopisu. Takrat se tudi dogovarja o vsebini člankov in aktualnih temah za naslednjo številko časopisa. Prebere vsak članek preden gre v tisk.

V preteklih letih smo imeli precej težav pri delu. V petih letih smo zamenjali tri urednike našega glasila. Da smo dobili zadnjega, smo morali zagroziti z kolektivnim odstopom celotnega uredniškega odbora. To kaže, da ni posluha za kvalitetno informiranje v našem kolektivu. Odbori za informiranje se sploh niso sestajali. Od posameznih članov poslo-

vodnega odbora nismo dobivali zahtevanih informacij. Posledica tega je bila, da nismo uspevali spraviti vkup po eno izdajo časopisa mesečno.

Letos je potekel mandat članom uredniškega odbora. Stanje bo boljše, ko bodo imenovani taki novi člani, ki jih bo delo v uredniškem odboru zanimalo. Mladinska organizacija je pred kratkim izrazila pripravljenost, da bi urejala svojo stran. Tudi Športno in Planinsko društvo bosta skupaj prispevala eno stran časopisa. Pričakujemo aktivno delo odborov za informiranje v naslednjem letu. Upamo, da bodo tudi drugi člani prispevali še več svojih člankov kot dosedaj. Tako bomo imeli vsak mesec eno izdajo časopisa »GLAS SATURNUSA«.

To priložnost želimo izkoristiti, da vsem članom kolektiva bivšim in sedanjim - zaželimo uspešno in zdravo leto 1983.

Petrič Zdravko

NAŠA POSLOVNA POLITIKA 1983

(nadaljevanje z 3. strani)

nost za realizacijo programa investicij, ki smo ga sprejeli.

Od tako postavljenih zahtev, ki so podrobneje obdelane v planih TOZD in DSSS, ločeno po področjih poslovanja, menimo, da je plan naravnani v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji. S tem, ko se načelno in konkretno opredeljujemo do višine rasti proizvodnje, družbenega proizvoda oz. dohodka, zaposlovanja in s tem povezane rasti produktivnosti, varčevanja na vseh področjih, usmeritve proizvodnje v izvoz, ustrezne investicijske politike, delitve OD in sredstev skupne porabe in glede na usklajenost vseh parametrov plana z zahtevami družbenih dokumentov smatramo, da je to tudi stabilizacijski program delovne organizacije za leto 1983.

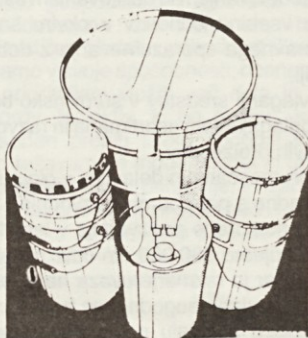
Izvajanje tega programa bomo med letom tekoče spremljali in sprejemali ustrezne ukrepe za njegovo uresničitev. Skladno z razvojem ekonomskega instrumentarija bomo razvijali tudi sistem odgovornosti za doseganje planskih ciljev in dogovorjenih nalog.

Ob sprejemanju plana se moramo zavedati, da obstaja vrsta odprtih vprašanj, posebno na področju cen, kreditne politike, urejanja zunanjetrgovinskih odnosov ipd., kar lahko bistveno preokrene naša predvidevanja, zlasti pri oblikovanju in delitvi dohodka. Zmotno bi bilo gledati na plan s statičnega vidika in ga ocenjevati samo s številkami. Te so le odraz določenih predpostavk in konceptov, za katere menimo, da se po predvidevanjih dajo uresničiti. Seveda, v kolikor se spreminjajo osnove poslovne politike, se morajo spremeniti tudi planske številke. Zato je pomembnejše, da gledamo na plan kot na sredstvo, s katerim želimo čimbolj izpostaviti kritične točke, in da do maksimuma angažiramo vse sile pri reševanju konkretne problematike. Tako se ne smemo zapirati samo v planske okvire, ampak nam je plan le vzvod in usmerjevalec našega dela.

Bojan Falež

PRIZNANJA SATURNUSU

Ob svojih jubilejih so se nas spomnile še tri delovne organizacije. Kartonažna tovarna Ljubljana praznuje letos 85-letnico. SGP Slovenija ceste - Tehnika in Podravka iz Koprivnice pa 35-letnico. Ob tej priložnosti so nam poslane priznanja za dolgoletno uspešno sodelovanje.

PO KONGRESIH MLADIH (IN STAREJŠIH)

Ob koncu letošnjega leta lahko ugotovimo, da je bilo kljub vsem vendarle bogato in radodarno. Bogato je bilo s kongresi in z ugotovitvami, da z našim gospodarstvom ni vse čisto v redu in da se to pozna tudi na vseh drugih področjih družbenega življenja; radodarno pa je bilo z nasveti, kako bi morali ravnati, da bi ob naslednjih kongresih lahko ploskali nekoliko drugačnim ugotovitvam. Ugotovili smo, da bi morali več, ne manj samoupravljati, da pa bi lahko samoupravljali bolj zares, bi administrativni okviri ne smeli biti tako ozki.

Sprotne nove administrativne ukrepe pa smo sprejemali z razumevanjem, ugotavljali, da so v sedanjih razmerah nujni, in na ta način zaploskali spet malo tesnejši ovratnici. Kar se odgovornosti tiče, smo ugotovili, da smo za zadolženost in za v luči neprijetnih dejstev ne prav bleščeč razvoj našega gospodarstva krivi vsi, da pa bi bilo v prihodnosti primernejše, če bi bili nekateri bolj krivi kot drugi. Ugotovili smo tudi, da ustavno zagotovljena pravica do dela prav malo pomaga stotisočim, ki dela v svojem poklicu ne dobijo. Ugotovili smo, da moramo odpirati delovna mesta za več in več prihajajočih, da pa moramo hkrati zaposlovati le toliko kot nam dopušča materialne možnosti. In spet ugotovili, da bomo morali več in bolj ustvarjalno delati in samo z delom zagotoviti možnosti za novo zaposlovanje.

Prav tema zaposlovanja (in z njim tesno povezanega sistema izobraževanja) se je kot rdeča nit vlekla skozi razprave (kot imenujem branje referatov) vseh šestih komisij na kongresu jugoslovanske mladine, ki je postavil piko za letošnjim kongresniškim letom. Nič čudnega, saj je med nad 850 tisoč nezaposlenimi v Jugoslaviji večina mladih. Za rešitev tega problema, so ugotovili, lahko kaj storijo le tisti, ki so že zaposleni: ideja o ljudskem posojilu ali samoprispevku za odpiranje novih delovnih mest je najbrž bolj rezultat stiske kot pa prepričanja, da bi lahko tako posojilo samo po sebi pomagalo za daljši čas. A če se mladi po končanem šolanju ne morejo vključiti v delo, lahko razprave o razvoju materialne osnove, o razvoju samoupravnih odnosov, o uresničevanju politike gospodarske stabilizacije in še o marsičem ostanejo le na ravni abstraktnega besedčenja. Tega je bilo tudi tokrat precej, z njim pa ni mogoče rešiti vprašanja, okrog katerega so se delegati tudi precej vrteli - zakaj se tako malo mladih v resnici vključuje v delo mladinske organizacije. Kongres k večji privlačnosti zveze mladine najbrž ni kaj dosti prispeval - vsaj frazeološkega zaklada naših narodov in narodnosti ni ravno obogatil. Pokazal pa je vendarle, da se mladi družbenih problemov zavedajo in da jih skrbijo.

Sedanje razmišljanje o njih bo toliko bolj koristno, ker bodo bodoči uspehi in neuspehi vse bolj odvisni od njih.

V. Cajnkó

SODELOVANJE S FAKULTETO

V tozdu embalaže so bile 8. in 15. decembra že drugič organizirane obvezne vaje za študente Biotehnične fakultete.

To so študentje, ki po končanem študiju postanejo inženirji živilske tehnologije, s katerimi se bomo v bližnji prihodnosti srečevali »na terenu« v prehranski industriji, v Saturnusu ali na drugih krajih, kjer imamo skupne interese - v prodaji ali razvoju embalaže za konzerviranje hrane, pri preizkušanju in neželjenih reklamacijah.

Že nekaj let se poglobljajo stiki med fakulteto in tozdom embalaže na področju strokovnega izobraževanja. Na raznih simpozijih in ob podobnih priložnostih se izmenjujejo izkušnje. Zadnji takšen primer so vaje študentov pri nas. Predstojnik živilske tehnologije na Biotehnični fakulteti, prof. dr. Cegnar, je že v lanskem letu izrazil željo po dopolnilnem izobraževanju študentov v industriji. Na njegov predlog se je izdelal program obveznih vaj iz predmeta embalaže, ki obsega dva dela: pločevinka v živilski tehnologiji in pa kovinski pokrovčki in stekleni kozarci v živilski tehnologiji.

Vsi sodelavci iz tozda so se na predavanja dobro pripravili, snov je bila razumljiva, spremljana s slikami, diapozitivi, praktičnimi primeri, ogledom proizvodnje pločevink, pokrovov in strojev za zapiranje kovinske embalaže.

V sklopu posameznih tem smo obravnavali vse obstoječe tehnologije ter vrste pokrovov in steklenk, ki se danes pojavljajo na tržišču. Razlage so bile podkrepjene z izkušnjami in primeri o pravilnosti uporabe kovinske embalaže, o proizvodnih možnostih, o najnovejših tehnikah in novih oblikah pokrovov in pločevink, o servisni dejavnosti Saturnusa in o novi proizvodnji strojev za prehransko industrijo v Saturnusu.

Na koncu lahko postavimo vprašanje: ali so vaje izpolnile svoj namen? Na vprašanje lahko odgovorijo študentje sami ali njihovi profesorji, če že ne prej, pa po opravljenih izpitih. Osebo pa menim, da so predstavo o vrstah in namenu pločevink, o kovinskih pokrovih le dobili ter da jim Saturnus ne bo ostal v slabem spominu.

Milan Gruden

Koliko velja

DOMAČE ZNANJE?

Inovacijska dejavnost še ni zaživela v tolikšni meri, kot smo v Saturnusu pričakovali ob pripravi in sprejetju pravilnika. Vzrokov ali izgovorov za to je več. Med njimi so tudi ti, da ne znamo oceniti, kdaj je inovacija (tu so mišljeni tudi koristni predlogi in tehnične izboljšave) plod dodatnega dela in kdaj sestavni del delavčevega delovnega prispevka, čeprav je s pravilnikom to opredeljeno. Če je inovacija, že ugotovljena, nastane problem, v katero kategorijo jo je mogoče uvrstiti, ker je pravilnik bojda preohlapen ali nejasen. Če pa se inovator že določi za prijavo inovacije in jo komisija uvrsti v kategorijo, nastane problem z ovrednotenjem, kajti osnovni - ni kalkulacije, koliko nas izdelek stane in zato ni mogoče dovolj natančno ugotoviti, kolikšnega finančnega pomena je v tehnološkem procesu inovacija.

Organizirana inventivna dejavnost je v Saturnusu spala dolga leta. Z zakonom smo jo ponovno obudili. Vemo, da je inovatorstvo pomembno pri vsakodnevem delu in da je mogoče z domačim znanjem in rešitvami prihraniti dosti denarja.

Glavna vzpodbuda za inovatorstvo je prav gotovo višina nagrade. Možnost vzpodbujanja inovacijske dejavnosti, ki je omenjena v pravilniku, pa so tudi razpisi. Te možnosti se naše komisije doslej niso posluževale. Vprašanje je, ali je to zaradi majhne aktivnosti komisije (seveda pa moramo vedeti, da delujejo šele nekaj mesecev) ali pa razvojniki in tehnologi ne pripisujejo drugim delavcem sposobnosti, da bi rešili nekatere tehnične ali kakršnekoli druge probleme, ki se pojavljajo v proizvodnji. Razgovor z enim izmed inovatorjev pa pove, da takšni problemčki obstajajo.

Ivan Matoz iz tozda avtoopreme ob svojem delu predlaga razne rešitve, ki pomenijo v proizvodnji hitreje in varnejše delo ter večjo kvaliteto izdelkov.

Koliko časa se že ukvarjate z inovatorstvom?

Prve predloge sem dal že pred desetimi leti, ko je v Saturnusu še delovala komisija, ki je ocenjevala predloge delavcev. Ob delu sem marsikdaj videl, da bi bilo mogoče kakšno operacijo narediti drugače ali pripravo predelati zaradi pogostih okvar ali pa narediti pripomočke, ki bi omogočili kvalitetnejšo izdelavo. To je bilo takrat, ko sem še bil vodja montaže. Sedaj, ko sem v kontroli, pa pripravljam pripomočke, ki omogočajo hitrejšo in boljše kontrolo kvalitete izdelka.

Prvi koristen predlog sem dal ob reklamaciji žarometov golfa. Pošiljko so nam zavrnil, ker so bili senčniki mastni in so se oljni hlapi, ko so žaromete testirali, nabirali na steklu, kar je imelo za posledico slabšo svetilnost. Po raznih poskusih kako odpraviti napako, sem se domislil, da bi bilo mogoče olje izžgati. Napravili smo tulec, ki smo ga vložili v odprtino za žarnico. Z njim smo usmerili oljne hlape iz žarometov, ko smo jih žgali z acetilenskim gorilnikom. Tako je bila reklamacija hitro in brez škode rešena. Za to sem takrat dobil nagrado inovacijske komisije.

Na žalost je delovanje inovacijske komisije v Saturnusu potem za dalj časa zamrlo. Ves ta čas, do danes, ko te komisije spet imamo, sem se ukvarjal z raznimi izboljšavami, ki sem jih prijavil šele sedaj, uporabljamo pa jih že leta. Tako je v tem času nastalo 12 predlogov. Devet mi jih je komisija potrdila, uporabljajo pa se vsi.

V montaži smo imeli probleme s kovičarji, katerih nastavki so se krivili ali lomili. Posledica so bili zastoji in izmet. To sem rešil tako, da je nastavek kovičarja izdelan iz enega kovinskega kosa posebne oblike, ki je tako prožnejši in zato ne prihaja do lomov ali odstopanj pri kovičenju.

Med mojimi predlogi, ki jih je komisija sprejela, so tudi sani pri orodju za zadnjo moped svetilko. Orodje je bilo za delavko nevarno, ker je z roko segala v nevarno območje. Zdaj s sanmi izdelek porine v orodje in ni več v nevarnosti.

Pri izdelavi zadnje golfove svetilke smo imeli dosti napak, ker je tesnilna guma zmaknila, še preden se je lepilo posušilo. Naredil sem šablono, ki je pritiskala gumo toliko časa, da se je lepilo posušilo, in od takrat nismo imeli več problemov.

Predlagal sem tudi rešitev za plastične matice, ki so pri vgradnji v žaromete pokale. Zato smo morali žaromete ponovno vračati na trak. To smo rešili s kopeljo teh matic, ki s so s tem postale prožnejše.

Več predlogov uporabljamo pri testiranju kvalitete izdelkov. Velik prihranek časa je prinesel predlog testiranja trdosti spoja stekel s parabolami pri žarometih. Prej smo žaromete potapljali v vodo in čakali po pet minut, da smo ugotovili, ali voda vdira v žaromet. Z mojim predlogom traja test nekaj sekund. Žaromet prav tako potopimo v vodo, vanj pa spustimo stisnjen zrak. Če lepilo ne tesni, zrak na stiku uhaja. Rešitev je še toliko bolj ekonomična, ker v žaromete ne prodre voda in jih ni potrebno sušiti.

In kako svoje predloge »spravite« v uporabo? Ali jih predlagate tehnološkemu oddelku in jih ti pripravijo za proizvodnjo?

Vse te spremembe sem pripravil in izdelal sam ali s pomočjo delavcev v vzdrževalnih delavnicah. Posebej jih nisem predlagal nikjer, ker so bile rešitve v glavnem take, da jih je bilo potrebno hitro uporabiti ali pa niso pomenile večjih tehnoloških sprememb.

Kako pa je vaše predloge ocenila inovacijska komisija?

Za vse odobrene predloge sem dobil odobrenih 17000,00 dinarjev in še to potem, ko sem dal pritožbo na delavski svet. Menim, da mi koristnih predlogov, kamor so uvrstili moje rešitve, še vedno niso ovrednotili, kakor bi bilo potrebno. Takšna nagrada ne more biti vzpodbuda za inovacije. Mislim da tudi pravilnik ni povsem v redu in da si komisija težko pomaga z njim ter da ima velike poglobitve, ko poskuša vrednotiti inovacije. Vzdušje v tozdu ni povsem na strani inovatorjev, tudi med vodstvenimi delavci ne. Človek ima občutek, kot da bi se vsiljeval.

Inovacijska komisija je sicer res premaknila zadeve z mrtve točke, škoda pa je, da smo se na inovacijsko dejavnost spomnili le zato, ker smo bili to dolžni storiti po zakonu.

M.T.

ŠE O VARČEVANJU Z ENERGIJO

O varčevanju z energijo je bilo precej napisanega tudi v prejšnji številki. Omenjeno je bilo tudi, da energetska služba pripravljala predlog ukrepov za zmanjševanje porabe vseh vrst energije.

Energetska služba je izdelala plan varčevanja z energijo v delovni organizaciji, kolegiju pa je predložila tudi vrsto ukrepov v zvezi z omejevanjem porabe električne energije, v skladu z družbenim dogovorom Slovenije. S temi ukrepi je predvideno, da bo za varčevanje z električno energijo tako ali drugače zadolžen prav vsak delavec naše organizacije. Vsi moramo paziti, da nam luči ne bodo gorele po nepotrebnem. Pri tem bo potrebno pregledati obstoječo razsvetljavo, ki predstavlja kar 20 odstotkov vse vgrajene moči v DO in izdelati predlog za racionalnejšo porabo. Na hodnikih, stopniščih in v skladiščih bi razsvetljavo lahko zmanjšali na polovico. Veliko električne energije se izgubi tudi takrat, ko so stroji in naprave vključeni vendar ne delajo. Zato bo moral vsak delavec paziti, da mu stroj ne bo tekel v prazno. Tako bomo privarčevali veliko električne energije, ki jo sedaj zanemarjamo. Še posebno pozorni moramo biti v ponedeljkih, da ne vključimo vseh strojev naenkrat zaradi prekoračitve električne konice v vseh obratih.

Kompresorji so med največjimi porabniki električne energije. Predlagamo, da se zato v Mostah nabavi manjši kompresor (5 m³ / min), s katerim bi privarčevali najmanj tretjino porabljene električne energije. Topel zrak, ki nastaja ob delovanju kompresorja kot stranski produkt, pa bi lahko izkoristili za ogrevanje neka-

terih prostorov v zimskem času in za ogrevanje vode poleti. O tem bo seveda potrebno izdelati posebno študijo.

Veliko energije bomo lahko privarčevali tudi z racionalno uporabo različnih dodatnih grelnih teles, boilerjev in kuharjnikov za kuhanje kave in podobno.

Poleg električne energije so v programu varčevanja zajeta še področja zraka, pare in plina. O pari za ogrevanje smo pisali že v prejšnji številki, zato bi povedal nekaj več o plinu.

Saturnus ima z DO Zemeljski plin sklenjeno pogodbo, ki točno določa dobavo in prevzem plina vse leto. Ta pogodba je napisana na podlagi vnaprej predvidene porabe plina, ki ga je izdelala energetska služba. Plin uporabljamo predvsem v tiskarni, v obratu pokrovov in v Zalogu, kjer s plinom tudi ogrevamo prostore. Če okna in vrata ne bodo po nepotrebnem odprta in bodo dobro tesnila, bo tudi poraba plina manjša. Prav tako pa je treba skrbeti, da bomo s pravilno nastavitvijo in pravočasnim vključevanjem in izključevanjem ter optimalno zasedbo posameznih kapacitet dosegli maksimalen izkoristek plina.

Možnosti za varčevanje z energijo, pa naj bo to elektrika, plin, para ali goriva je torej veliko. Kako uspešni pa bomo pri tem, pa je odvisno od nas samih in od tega, koliko se zavedamo resnosti položaja. Varčevanje ni zmanjševanje udobja, temveč izostritev občutka, kako na vsakem koraku preprečiti napotrebno porabo energije oziroma jo gospodarno izkoristiti.

Janez Likovič

Izobraževanje

SPOZNAJMO VARSTVO PRI DELU

Varnost pri delu je eden od nepogrešljivih pogojev za napredek delovne organizacije, za osebno srečo delavca in njegove družine. Če hočemo to varnost doseči v čim popolnejši obliki, potrebujemo delavčevu - to je naše široko sodelovanje. Prav je, da temeljito spoznamo svoje dolžnosti in pravice, spoznamo nevarnosti, ki smo jim pri vsakodnevnem delu izpostavljeni in seveda, da tudi sami iščemo in spoznavamo načine kako se pred temi nevarnostmi zavarovati. Zato je potrebno znanje in s preizkusom le-tega dokaz, da smo svojemu delu kos tudi z vidika varnosti. Preizkus znanja je tudi obveznost in pogoj, brez katerega dela nimamo pravice opravljati.

S takšnimi cilji je oddelek za izobraževanje v sodelovanju s službo varstva pri delu v Saturnusu in z Inštitutom za varstvo pri delu in varstvo okolja iz Maribora, PE Ljubljana, pričel proces programiranja in izvajanja izobraževanja za varno delo za vse strukture delavcev. S sprejetjem programa izobraževanja smo se zavestno odločili za kritje stroškov vsakemu delavcu, da lahko uspešno opravi preizkus znanja in tako izpolni obveznost iz delovnega razmerja.

Prvi so bili na vrsti vodilni delavci in delavci s posebnimi pooblastili, ki so seveda izven delovnega časa - svojo obveznost opravili že 17. in 18. novembra.

Naslednja je struktura vodstvenih delavcev, ki so razvrščeni v dve skupini.

Prva je skupina delavcev, ki proizvodnjo vodijo in nadzirajo, v drugi pa so delavci, ki proizvodnjo projektirajo. Po tem načelu so bili razvrščeni tudi v pet skupin za delo na seminarjih od 20. do 27. decembra. Izvedba vseh seminarjev in preizkusov znanja je bila v popoldanskem času.

Januarja bomo pričeli s seminarji in preizkušanjem znanja tudi za delavce v neposredni proizvodnji, ki so razvrščeni v skupine sorodnih del. Tudi zanje bo izobraževanje organizirano v delovni organizaciji in izven delovnega časa. Pogoji za izpolnitev te obveznosti so torej za vse enaki.

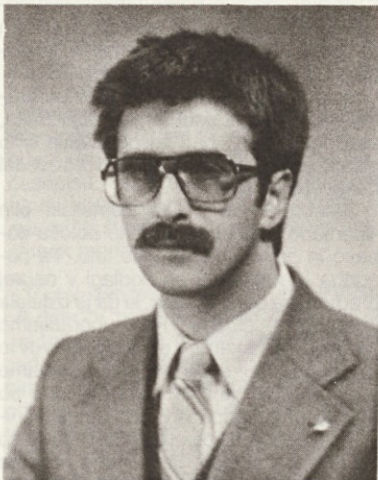
Varno in produktivno delo je naš skupni cilj. Zato ne bomo negodovali, ko bomo izpolnjevali svoje obveznosti. Sredstva, ki smo jih namenili za to dejavnost, bomo spremenili v produktivno investicijo in tako tudi v tem primeru dokazali, da smo sposobni upravljati z družbenimi sredstvi.

Marjan Žvan

MINIPIORTRET

Jožko Čuk (30) je vodja projekta strojev - trenutno z deli in nalogami v DSSS. V Saturnusu je zaposlen prvo leto.

Torej spadate, kot pravijo v Saturnusu v »Houston«!?

Delavci si predstavljajo pod tem izrazom skupino novih delavcev, ki naj bi razvila novi proizvodni program in končno tudi proizvodnjo, ki je na videz še v oblakih. Za tak velik projekt je treba vsaj eno leto organiziranega sistemskega razmišljanja, zaključevanja že na tej fazi razvoja projekta so seveda lahko le sad individualne domišljije.

Kaj ste napravili v tem letu?

V tem času smo pripravili zajeten kup dokumentacije, ki obravnava različne plati planirane tovarne strojev. Pomembno je razmišljati o projektu z več različnih vidikov. Način razmišljanja v Saturnusu je parcialen, določena področja se obravnavajo ločeno. Menim, da je potrebno obravnavati vprašanja razvoja projekta s tehnično - tehnološke plati, ekonomske in družbeno - politične. To je naloga »Houstona«.

Bi nam morda lahko povedali, kako daleč ste z vašim delom?

Pripravili smo proizvodno - tehnično dokumentacijo za uresničitev prve faze projekta - za proizvodnjo v hangerju, kjer bo proizvodnja stekla v mesecu marcju. Istočasno pa tečejo tudi priprave za izdelavo predinvesticijske študije za celoten program strojev v Saturnusu oziroma za tovarno strojev. Menim, da bo ta študija zaključena že v januarju naslednjega leta.

Slišati je tudi veliko črnogledih mnenj o novi saturnuški tovarni strojev!?

V fazi strokovnega razmišljanja o projektu strojev v Saturnusu je projekt videti perspektiven. Zakonodaja kot tudi organi družbene verifikacije investicijskih projektov pa zahtevajo določen postopek organiziranega razmišljanja, ki bo dal kompleksno sliko o kvaliteti projekta.

Gospodarska situacija je taka, da se od novih tovrstnih projektov zahteva vsaj 40 odstotni izvoz, kar je v primeru težke naloge. Le skrajni strokovni napor in pomoč celega Saturnusa lahko zagotovijo to izvozno orientacijo. Istočasno pa je izziv in priložnost, da formiramo poslovni sistem na evropskem tehničnem in poslovnem nivoju. Menim, da so zaradi usmerjenosti projekta v strojogradnji in zaradi povezave s hrano, čemur daje naša družba prednost, v poslovnem okolju ugodne spodbude za ta projekt.

Prerana zaključevanja, so v taki fazi razvoja projekta, kot je naš, v vsakem okolju žal normalna. Naloga našega oddelka pa je, da s strokovnimi argumenti dokažemo smiselnost projekta v poslovnem sistemu Saturnusa. Upam, da bo oddelk strojev svoje delo temeljil na poštenih strokovnih odločitvah. Menim tudi, da predvsem to delavci v Saturnusu od nas pričakujejo - strokovno poštene in netendenciozne predloge.

Koliko vas je trenutno v vaši skupini in kako imate razdeljena dela in naloge?

Trenutno nas je devet delavcev, štirje smo sistemizirani v DSSS, ostali pa v tozdu Orodjarna in vzdrževanje. Pripravljajo pa sistemizacijo, po kateri bo celoten razvoj strojev skupaj s proizvodnjo strojev v tozdu Orodjarna in vzdrževanje kot oddelk.

Štirje projektanti projektirajo novo gumirko za linijo za proizvodnjo pokrovov, istočasno pa ustrezno adaptirajo že izdelano konstrukcijsko dokumentacijo za stroje. Trije tehnologi pa to dokumentacijo planirajo - tehnološko obdelujejo. Potem sva še dva, ki skrbiva za oblikovanje poslovne in razvojne politike projekta ter za vključitev potrebnih poslovnih funkcij v projekt.

Ali nameravate tudi izboljšati že obstoječe naprave, ki so največ uvožene!?

Proizvodni program obsega predvsem stroje in linije za zunanjo prodajo. V okviru tozda Orodjarna in vzdrževanje in v našem oddelku bomo še vedno proizvajali nekatere stroje, ki bodo namenjeni uporabi v Saturnusu. Upamo, da se bo tudi proizvodnja strojev in naprav, namenjenih Saturnusu, posodobila in dosegla ustrezno organizacijsko raven in temu ustrezno ekonomsko. Seveda pa od novega oddelka ne moremo pričakovati, da bo proizvedel vso opremo, ki jo Saturnus potrebuje, ker bi bilo to iz tehnoloških in ekonomskih razlogov nesmiselno.

Kdaj boste predstavili prvi »izdelek«?

Prototipe nekaterih strojev že sestavljajo in jih bo moč videti že v januarju, medtem ko bodo izdelki redne proizvodnje izdelani v aprilu ali maju. Menim, da bo to tudi pripomoglo k pozitivnejšemu gledanju na našo skupino v Saturnusu, saj je sedaj težko oceniti naše delo, ki je še vse na papirju, takorekoč abstraktno in na ravni strokovnih razprav.

Kako vam je všeč v Saturnusu?

Zelo rad prihajam na delo, vsak dan se zgodi veliko novega. Kljub problemom, ki nastajajo ob projektu, je veliko zadev, ki me strokovno zanimajo in se mi zdi vredno zanje žrtvovati. Predvsem v zadnjem času imam občutek, da nas tudi okolje že nekako jemlje za svoje.

Bazo ste zastopali s predlogi za drseči čas!?

Na osnovno organizacijo sindikata sem dal pobudo za sprejem pomičnega delovnega časa, ki je po mojem mnenju nuja v Saturnusu, predvsem s humanitarnega vidika kot tudi vidika pridobivanja novih kadrov. Menim, da bi moral biti delovni čas gibljiv za vse tiste službe oziroma organizacijske enote, ki niso direktno časovno vezane na proizvodni proces.

Saturnus je že v svoji preteklosti pokazal svojo revolucionarno družbeno naravnost in prepričan sem, da ga v tej fazi

REŠEVANJE STANOVANJSKIH VPRAŠANJ

Na stanovanjski razpis se je v letu 1982 prijavilo 129 članov kolektiva, od tega 110 prosilcev za stanovanjska posojila in 19 prosilcev za dodelitev samskih ležišč.

Opravljeni so bili stanovanjski ogledi in točkovane stanovanjske razmere prijavljenih. Izdelane so bile po tri prioritete liste za posamezne TOZD in DSSS za stanovanjske kredite za gradnje in nakupe, za adaptacije in za dodelitev samskih ležišč.

Razdelili smo 6 ležišč v 3 garsonjerah v skupni izmeri 75,87 m². Glede na število prosilcev samskih delavcev sta bili dodeljeni dve garsonjeri TOZD Avtooprema, ena pa TOZD Embalaža. Garsonjere smo opremili za bivanje samskih delavcev. Stroški za opremo v 3 garsonjerah so znašali 539.444,55 din.

V letu 1982 smo namenili skoraj polovico sredstev iz plana stanovanjskega sklada, to je 21.864.000,00 din, za podeljevanje kreditov.

Maksimalne višine kreditov so bile v letošnjem letu določene glede na določila družbenega dogovora, kjer

je upoštevano število družinskih članov in pripadajoča stanovanjska površina. Za nakup stanovanja v usmerjeni gradnji je lahko posameznik prejel do 40 odstotkov končne vrednosti, za gradnjo stanovanjske hiše v združni gradnji: do 38 odstotkov, za individualno gradnjo do 30 odstotkov in za adaptacijo stanovanja do 30 odstotkov predračunske vrednosti. Kredite smo letos dodelili 77 delavcem.

V letu 1982 smo v Biltenu objavili razpis, ki je bil objavljen v dnevnem časopisu, o vključevanju soinvestitorjev v družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo v Ljubljani.

Delovna organizacija je prijavila nakup 25 garsonjer z izhodiščno ceno 21.257.093,00 din, ki jih bomo v prihodnje podelili kot samska ležišča ali kot prehodne stanovanjske enote.

Na razpis smo prijavili tudi 23 članov kolektiva, bodočih etažnih lastnikov. Rezultati razpisa še niso znani.

Branka Končan

KAKO USPEVAJO V PLUTALU

Prispevek povzemamo po razgovoru z direktorjem Plutalovega tozda zapiralne embalaže, objavljenem v Naši komun, glasilu občine Vič-Rudnik. Morda bo za delavce v Saturnusu zanimiv, kajti Plutalova proizvodnja je precej podobna saturnuški, že dolgo pa je govora tudi o morebitnem združevanju. Tudi njihovi problemi so podobni našim - pa vendar nekoliko drugačni.

V tozdu zapiralne embalaže delajo kronske zaporce iz bele pločevine (proizvodnjo teh jim je pred leti prepustil Saturnus) in navojne zaporce iz aluminija. Letos so v desetih mesecih izvozili za 2,3 milijone dolarjev izdelkov ali 93 odstotkov več kot lani. Pričakovali bi, da jim večje težave povzroča »kronska« polovica proizvodnje, saj belo pločevino, tako kot mi, seveda uvažajo. Dobave so sicer res tudi pri njih neenakomerne, a v nasprotju z nami je imajo dovolj. Letos so je predelali 5000 ton; s proizvodnjo 1,6 milijarde kronskih zapork so dosegli rekord vseh časov. Belo pločevino uvažajo iz Portugalske in Italije, v Grčiji pa je letos niso več kupovali. Ker pa je imajo

Grki menda preveč, so jim jo ponovno ponudili po cenah, ki so celo ugodnejše od portugalskih. Del potrebnih deviz si zagotavljajo s sodelovanjem v izvoznih dohodkih svojih uporabnikov, s katerimi so letos sklenili sporazum po zgledu Saturnusa. Najzanimivejše zanje pa je trenutno sodelovanje z Agrotehniko-Grudo pri gradnji farne pitance v bližini Zagreba.

Več težav imajo z nabavo aluminijaste pločevine iz Impola, kajti Impol v veliki meri proizvaja za izvoz. Plutalu to pomeni precejšnjo izgubo izvoznega dohodka. Njihove navojne zaporce so namreč izrazito izvozno blago - v tujino jih prodajo več kot tretjino. Tudi oni sovlagajo v izgradnjo nove valjarne v Impolu, da bi si zagotovili več aluminijaste pločevine; redne dobave si obetajo od leta 1984 dalje.

V obetajoči se domači tovarni bele pločevine vidijo v Plutalu tudi priložnost zase. Načrtujejo investicijo v izvozno usmerjeno proizvodnjo, ki naj bi jo začeli uresničevati že v prvem četrtletju prihodnjega leta. Po predračunih jih bo veljala 250 milijonov dinarjev.

Vita Cajnko

razvoja dogodki v družbenem okolju ne bodo prehiteli.

Postavili ste tudi vprašanje dopustov delavcev s fakultetno izobrazbo!?

Vsi delavci v našem oddelku imajo manjše število dni letnega dopusta, kot so ga imeli v prejšnjih službah. Problem je pravilnik o medsebojnih delovnih razmerjih, ki diskriminira mlade šolane delavce, ker ne daje možnosti pridobitve letnega dopusta glede na odgovornost in izobrazbo.

Na koncu pa zaželimo našemu Houstonu veliko uspeha v letu 1983 in tudi za naprej!

Anamarija Plesničar

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem vsem nekdanjim sodelavcem, ki ste pospremili našo mamo HRIBAR MIMI na njeni zadnji, a veliko prezgodnji poti.

Zahvaljujem se vsem tistim, ki ste ji darovali cvetje, ki ga je najbolj ljubila in ji ni bilo dano, da bi ga še naprej uživala.

Posebno se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz štirioglatega oddelka, ki ste jo na zadnjo pot pospremili v tako velikem številu.

Mož Jože, hčerki Mojca in Nataša

SREČANJE UPOKOJENCEV

Tudi letos, navkljub nič kaj rožnati gospodarski situaciji, je Saturnus priredil našim upokojemcem že tradicionalno vsakoletno srečanje. Po številni udeležbi sodeč jim mnogo pomeni, saj jim je to edinstvena priložnost, da pridejo v stik s svojimi bivšimi sodelavci in sodelavkami, s katerimi so v Saturnusu orali ledino naše samoupravne ureditve. Danes jih je že 398 in postaja že resen problem, kje jim v bodoče to srečanje pripraviti; vsekakor pa tega lepega običaja ne nameravamo opustiti.

Nekateri med njimi so že častitljive starosti, v Saturnusu so si služili svoj vsakdanji kruh že leta 1921, to je ob sami ustanovitvi tovarne. Njen lastnik je bil domači kapitalist Emil Lajovic, ki pa je že po treh letih tovarno predal tujim kapitalistom, mešani holandsko nemški delniški družbi, ki je tovarni dala današnje ime. V neenakem in težkem konkurenčnem boju s tovarno Saturnus so takrat propadla mnoga manjša podjetja kovinske embalaže, tako v Ljubljani kot v ostali Sloveniji.

Velika kriza v svetovnem gospodarstvu izza štiridesetih let ni šla mimo Saturnusa. Prevelike zaloge so povzročile finančne težave in po večletnem notranjem sridnem boju med domačimi in tujimi delničarji je slednjič leta 1935 prešla v last slovenskih kapitalistov. Novi lastniki se kmalu spoznali, da na trgu ne bodo uspeli samo s kovinsko embalažo, zato so razširili asortiman izdelkov z zvonci za kolesa, kolesarskimi sesalkami in s ponikljanimi pladnji. Leta neposredno pred in

med drugo svetovno vojno niso bila posebno pomembna za gospodarsko-proizvodni napredek tovarne. Tovarna je bolj živovarila, lastniki pa so si prizadevali, da jo čimbolj ohranijo za povojno, mirodobno proizvodnjo. Njihove račune je prekrizala zmaga ljudske revolucije in z njo globoke družbenoekonomske spremembe v novi Jugoslaviji.

Nekaj je še tistih upokojemcev, ki so prešli to obdobje, seveda pa je še več takih, ki so službovali v Saturnusu vsa povojna leta in so bili priča razvoju in napredku našega kolektiva. Prav oni so tisti, ki so v preteklosti tolikokrat premagovali raznovrstne težave in z zaupanjem zrejo v našo bodočnost, prepričani, da smo še vedno enotni in samoupravno povezani sposobni odgovoriti tudi na izziv izredno težkega in zapletenega gospodarskega položaja in razvojnih negotovosti, v katerih se sedaj nahajamo.

Še vedno se štejejo za člane našega kolektiva, uspešnost našega kolektiva jim je v ponos, naše skrbi so tudi njihove skrbi, saj je bilo v to, kar imamo danes, vloženega toliko njihovega truda, da ob vsem tem ne morejo biti malodušni. Vse to se je dalo razbrati iz njihovih obrazov, ob uvodnem nagovoru glavnega direktorja tov. Šlandra, kateremu je sledil bučen aplavz.

Vsem upokojemcem želimo še mnogo zdravih let življenja, obenem pa jim voščimo »SREČNO NOVO LETO 1983«.

Edo Robič

REŠITEV KRIŽANKE V NOVEMBERSKI ŠTEVILKI

SARAJEVO, KAPA, KATALOG, ATOL, B, DEDAL, JEZ, HOTEL, KP, OBIR, OMARA, RJA, EVORA, SUM, DAVEK, GAVER, NESIT, NO, KODER, KRKA, KOKOŠ, ANTUNAC, PRASTAVA, AVTO, IAA, IL, BISKAJA, OIL, OAS, OKINAVA, NI, HAD, KLIMA, KIP, AN, ERO, VNEMA, AP, CEV, K, RTB, OOLIT, SLOVENIJA, CE, AJVAR, PLANICA, E, KOVINAR, LAIK, AN, GEN, OS, KIM, JONAS, I, OREADA, ELA, URI, AT, VOZ, IDILA, BISERA, MS, IT, TN, AALST, MUSAKA, NITRA, BAJT, TA, UKOR, AKAD, GORRA, KA, STEPE, ANIT, ČT, N, NEON, LADJE, E, ANT, RIVERA, RAB, NOEL, LIGA, ANTENA, ANKARAN, BAR, AORTA, LEALI, ITA, ANATAS, GA, BRAT, EM, JAR, RL, ERNA, ID, STIKALO, BEOGRAD - SRBIJA, NA, OM, NAJADA, KANON, INANA.

SMUČARSKI TEČAJI

V času zimskih počitnic, ki bodo od 22. januarja pa do 13. februarja prihodnjega leta, bomo organizirali smučarske tečaje za otroke delavcev našega kolektiva. Ker je prvi teden počitnic otrok ljubljanskih občin hkrati zadnji teden počitnic otrok izven ljubljanskih občin, bodo lahko starši svoje otroke, ki obiskujejo te šole, vključili v prvi tečaj. Tečaji bodo:

1. od 22. 1. do 29. 1.
2. od 29. 1. do 5. 2.
3. od 5. 2. do 12. 2.

Prihodni tečaj bo organiziran s posebnim avtobusom in je obvezen za vse udeležence tečajev. Cena tečaja bo ne glede na starost otrok enaka. Razlika bo le pri stroških za vlečnico. Vaditelji bodo člani kolektiva, ki so strokovno usposobljeni za to delo.

Pismene prijave za tečaje bo sprejemala Etelka Čečelič - referent za rekreacijo v kadrovske službi, do vključno 8. januarja 1983.

JANEZU V SLOVO

Zbrali smo se tvoji sodelavci, prijatelji in sovaščani, vsi, ki smo te poznali kot dobrega sodelavca - človeka, da te pospremimo na tvoji zadnji poti. Nisem si mislil, da bom moral kdaj sprejeti bridko dolžnost, da se v pretresljivem trenutku, ko te bomo za vedno izgubili, poslovim od tebe, sodelavca in prijatelja.

Čeprav smo vedeli, kako huda in nevarna bolezen se te je lotila ob pričetku letošnje pomladi, je vest o tvoji smrti boleča in presunljivo odjeknila v kolektivu, v katerem si prav letos dočkal 30 let uspešnega in ustvarjalnega dela.

Samo nekaj mesecev je minilo, odkar si bil poslednjič na obisku v tovarni pri sodelavcih in si nas s polno mero optimizma prepričeval, da se boš vrnil na svoje delovno mesto, v okolje ki si ga tako močno pogrešal. Toda neizprosna smrt se ni ozirala na tvojo vedro optimizem in načrte, ki si jih koval za prihodnost, temveč je nastopila z vso svojo stvarnostjo, kruto in neusmiljeno.

V mislih iščem besede, ki naj orišejo tvojo življensko pot, ki se je pričela leta 1927, ko si se rodil v skromni proletarski družini v Sadini vasi.

Tu si preživel svoja otroška leta, ki pa so kaj hitro minila, ker si živel v času in pripadal generaciji, po kateri je vihra II. svetovne vojne neusmiljeno udarjala, a si v polni meri občutil in doživel tudi ti.

Komaj šestnajstletnega fantiča so te leta 1943 pri izpolnjevanju nalog OF ujeli domači belogradisti in te brez usmiljenja poslali na trnovo pot skozi zapore svetega Urha in belgijske kaserne, v koncentracijska taborišča Dachau, Auschwitz in Buchenwald, kjer si doživil ponižanja, mučenja in podlosti, ki so jih zmogle samo podivjane fašistične zveri na celotnem območju tedaj zaslužnjene Evrope.

Po težko pričakovani osvoboditvi si se vrnil v domovino, kjer si se priključil vsem tistim, ki so obnovljali porušeno in opustošeno domovino.

Tvoja prva zaposlitev je bila pri Splošnem stavbnem podjetju Ljubljana.

V SATURNUSU pa si se zaposlil leta 1952 in bil naš vse do svoje

prerane smrti. V kolektivu, v katerem si preživel 30 let, si se takoj vključil v proizvodno delo in družabno življenje, saj si bil soustanovitelj kegljaškega kluba SATURNUS, v katerem si deloval kot predsednik, blagajnik in tehnični vodja.

S smrtjo Janeza Bečana se je pretrgala nit še enega človeka tistega rodu, ki so doživeli vzpon in padec fašizmov vseh vrst. Niso bili opazovalci, temveč bojevniki proti zlu, ki je hotelo zavladati nad vsemi - Janez Bečan in njegovi sobojevniki v času vojne so še zmeraj vest človeštva.

Zdaj, ob zadnjem slovesu, se spominjamo vseh prijetnih uric, ki smo jih skupaj preživljali ob delu in kramljanju, kjer je prišla tvoja vedra in živahna narava do izraza. Čeprav ni tekla tvoja življenjska pot premočrtno, ampak je bilo v njej polno vijug in ovinkov, polno razočaranj in tegob, si jo znal z veliko volje in vero v lepši jutri zravovati. Pri delu si bil zanesljiv, s tovariši topel in v kegljaškem klubu iznadljiv. Pri tem je prišla tvoja organizacijska sposobnost, doslednost in delavoljnost posebno na površje.

Kot takega te bomo ohranili v našem spominu.

V imenu kolektiva in sindikalne organizacije se ti za vse tvoje delo in prijateljsko sodelovanje iskreno zahvaljujemo.

Ženi in vsem tvojim, ki si jim žrtvoval vse, kolikor si le mogel, izrekamo naše spoštovanje in globoko sožalje.

Janez Jančar

KADROVSKE NOVICE

NOVEMBER

PRIHODI

Trkov Anton Orodjarna
Mrgole Darko Avtooprema
Širovnik Janez Delovna skupnost
Cvetko Boštjan Avtooprema
Zubčić Igor Avtooprema
Sever Mojca Delovna skupnost
Kreslin Franc Avtooprema
Ajanovič Nermin Avtooprema
Srnc Bojan Orodjarna
Mešiček Avgust Orodjarna
Verbič Edvard Orodjarna
Lukša Josip Orodjarna
Krevs Marjan Avtooprema
Zadnikar Tomislav Avtooprema
Šutar Stane Avtooprema

ODHODI

Baltič Smajil Embalaža - Zalog
Hlebs Bogi Embalaža - Zalog

Guskič Branislav Embalaža - Zalog
Jakupovič Sena Embalaža - Moste
Balant Milena Delovna skupnost
Zupan Bojan Embalaža - Zalog
Dobrota Maksimilijan Emb.-Moste, upokojen

Glas Saturnusa izdaja DO Saturnus, 61110 Ljubljana, Ob železnici 16, telefon 444 466.

Ureja ga uredniški odbor: Marjan Dobrilovič, Bogomir Jeklič, Boris Jenko, Franc Lubi, Adolf Majnik, Edo Martinčič, Zdravko Petrič, Ksenija Prinčič in Dragica Zupančič.

Številko pripravila Vita Cajnko in Miran Todor (tehnični urednik).

Tisk: Saturnus - oddelek tiska na papir. Po mnenju sekretariata za informacije IS Skupščine SR Slovenije, št. 412-1/72 z dne 8.9.1975, je glasilo oproščeno temeljnega davka na promet.

